

เส้นทางสู่อำนาจ

มบุญ รุปราร

อาทิตย์ กำลัเอก

ไต้เงา

เปรม ตัณสุลานนท์

เสถียร จันทิมาร

เส้นทางสู่อำนาจ

มบุญ รุปราร

อาทิตย์ กำล้งเอก

ไต้เงา

เปรม ติณสุสานนท์

เสถียร จันทิมาร

ชุดบุคคล

เส้นทางสู่อำนาจ มนูญ รูปขจร, อาทิตย์ กำลังเอก ไต้เงา เปรม ดินสุลลานนท์ • เสถียร จันทิมาธร
พิมพ์ครั้งแรก : สำนักพิมพ์มติชน, ตุลาคม ๒๕๔๙

ราคา ๑๘๐ บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

เสถียร จันทิมาธร.

เส้นทางสู่อำนาจ มนูญ รูปขจร, อาทิตย์ กำลังเอก ไต้เงา เปรม ดินสุลลานนท์.

กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๔๙.

๓๐๘ หน้า : ภาพประกอบ.

1. มนูญ รูปขจร
2. อาทิตย์ กำลังเอก
3. เปรม ดินสุลลานนท์, พล.อ.
4. รัฐประหาร 1. ชื่อเรื่อง

320.9593

ISBN 974 - 323 - 825 - 5

- ผู้จัดการสำนักพิมพ์ : สุชาติ ศรีสววรรณ • ผู้ช่วยผู้จัดการสำนักพิมพ์ : ประยงค์ คงเมือง
- บรรณาธิการบริหาร : ปานมัว บุญปาน • บรรณาธิการสำนักพิมพ์ : ศิริพงษ์ วิทย์โรจน์
- หัวหน้ากองบรรณาธิการ : กิตติวรรณ เจริญวิเศษ • ผู้ช่วยบรรณาธิการ : พัลลภ สามสี
- พิสูจน์อักษร : ทรงชัย บุญส่งรุ่งเรือง • คอมพิวเตอร์กราฟิก : อรอนงค์ ดุสิต
- ออกแบบปก-ศิลปกรรม : มาลินี มนต์ศรีศาสตร์ • ประชาสัมพันธ์ : จิตวิมล มาโนชญ์วิตัน

สำนักพิมพ์มติชน • www.matchonbook.com

บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) : ๑๒ ถนนเทศบาลนามฤต ประชานิวรณ์ ๑ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๐-๐๐๒๑ ตี ๑๓๓๕ โทรสาร ๐-๒๕๔๙-๕๔๘๘

แม่พิมพ์สี-ขาวดำ : กองพิมพ์ดี บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) ๑๒ ถนนเทศบาลนามฤต ประชานิวรณ์ ๑ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๐-๐๐๒๑ ตี ๒๕๐๐-๒๕๐๒

พิมพ์ที่ : บริษัทพิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด ๗๔/๑๙๘-๒๐๐ หมู่ ๕ ถนนพระยาสุเรนทร์ (ซอยรามอินทรา ๑๐๗) กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๙๑๙-๑๔๘๑, ๐-๒๙๑๙-๑๔๘๙, ๐-๒๕๔๐-๑๐๖๕๕ โทรสาร ๐-๒๙๑๙-๑๕๐๗

ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา : นางสุนิสา อินทร์นุรักษ์

จัดจำหน่ายโดย : บริษัทงานดี จำกัด (ในเครือมติชน) ๑๒ ถนนเทศบาลนามฤต ประชานิวรณ์ ๑ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๔๐-๐๐๒๑ ตี ๓๓๐๕, ๓๓๐๖ โทรสาร ๐-๒๕๔๐-๐๕๕๘

Matchon Publishing House a division of Matchon Public Co.,Ltd. 12 Tetsabannarueman Rd, Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์	๙
คำนำผู้เขียน	๑๑
๑. จาก ตุลาคม ๒๕๑๖ ถึง ตุลาคม ๒๕๒๐	๑๗
๒. อำนาจ เปรม ตินสุลานนท์ อำนาจรัฐ กระบอบป็น	๒๑
๓. สถานการณ์ ตุลาคม ๒๕๑๖ สิ้นคลอนทหาร-กองทัพ	๒๕
๔. เมื่อมี สัญญา ธรรมศักดิ์ ก็มี กฤษณ์ สีวะรา	๒๙
๕. รัฐประหาร ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ กับ ถานินทร์ ทรัพย์วิเชียร	๓๓
๖. รัฐประหาร ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๖ กับ มีชัย ฤชุพันธุ์	๓๗
๗. รัฐประหาร ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๐ กับ พัลลภ ปิ่นมณี	๔๑
๘. รัฐประหาร ๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๐ กับ เปรม ตินสุลานนท์	๔๕
๙. รัฐบาล เสนีย์ ปราโมช หวาดแห่ง “ทหารหนุ่ม”	๔๙
๑๐. ผ่าน เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ถึง เปรม ตินสุลานนท์	๕๓
๑๑. บทบาท “ทหารหนุ่ม” กับ เปรม ตินสุลานนท์	๕๗

๑๒. เส้นทาง ทหาร การเมือง ของ มนูญ รูปขจร	๖๑
๑๓. บทบาทของ “ตะวันตกใหม่” กับ “ทหารประชาธิปไตย”	๖๖
๑๔. รากฐาน ความคิด การเมือง ของ “ทหารประชาธิปไตย”	๗๐
๑๕. บทบาท “ทหารประชาธิปไตย” กับ ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร	๗๔
๑๖. บทบาท ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร กับ “พรรคสหประชาไทย”	๗๘
๑๗. แดงการณ “ทหารประชาธิปไตย” กับ ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร	๘๒
๑๘. บทบาท ทหาร กองทัพ กับกรณี เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์	๘๖
๑๙. บทบาท เปรม ตินสุลนันทน์ กับ สันห์ จิตรปฏิมา	๙๐
๒๐. ๑ เมษายน ๒๕๒๔ อ่าน “ประกาศคณะปฏิวัติ”	๙๔
๒๑. ตอบโต้ ๑ เมษายน ๒๕๒๔ จาก เปรม ตินสุลนันทน์	๙๘
๒๒. สถานการณ์ ๑ เมษายน ๒๕๒๔ มุมมอง พัลลภ ปิ่นมณี	๑๐๒
๒๓. สถานการณ์ ๑ เมษายน ๒๕๒๔ บทบาท มนูญ รูปขจร	๑๐๕
๒๔. รัฐประหาร ๑ เมษายน ๒๕๒๔ มองจาก มงคล อัมพรพิสิฏฐ์	๑๑๐
๒๕. มุม พัลลภ ปิ่นมณี ต่อ ๑ เมษายน ๒๕๒๔ (อีก)	๑๑๔
๒๖. ผลสะท้อน “ทหารหนุ่ม” จาก ๑ เมษายน ๒๕๒๔	๑๑๗
๒๗. หลัง ๑ เมษายน ๒๕๒๔ อาทิตย์ กำลังเอก ผงาด	๑๒๑
๒๘. แล้ว “อาทิตย์” ก็ “อุทัย” ได้เงา เปรม ตินสุลนันทน์	๑๒๖
๒๙. เสาค้ำ อำนาจ การเมือง รัฐบาล เปรม ตินสุลนันทน์	๑๓๐
๓๐. เห็นอ อาทิตย์ กำลังเอก ยังมี เปรม ตินสุลนันทน์	๑๓๔
๓๑. กรณี พฤษจิกายน ๒๕๒๗ กรณีปรับลดค่า “เงินบาท”	๑๓๘
๓๒. บทบาท อาทิตย์ กำลังเอก กับการปรับค่า “เงินบาท”	๑๔๒
๓๓. ความในใจ อาทิตย์ กำลังเอก กรณีปรับลดค่า “เงินบาท”	๑๔๖
๓๔. บทบาท คึกฤทธิ์ ปราโมช กรณีปรับลดค่า “เงินบาท”	๑๕๐
๓๕. ความในใจ เปรม ตินสุลนันทน์ กรณีปรับลดค่า “เงินบาท”	๑๕๔
๓๖. บทบาท วีรพงษ์ รามางกูร กรณีปรับลดค่า “เงินบาท”	๑๕๘
๓๗. เบื้องหลังรัฐบาล “เปรม” ตัดสินใจปรับค่า “เงินบาท”	๑๖๒
๓๘. ท่วงทำนอง “ผู้บังคับบัญชา” ของ เปรม ตินสุลนันทน์	๑๖๖

๓๙. ท่วงทำนองสุขุม รอบคอบ ของ เปรม ตินสุลานนท์	๑๗๑
๔๐. มุมมอง อาทิตย์ กำลังเอก หลังขัดแย้งปรับค่า “เงินบาท”	๑๗๕
๔๑. ร่ำวลี อาทิตย์ กำลังเอก กับ เปรม ตินสุลานนท์	๑๗๙
๔๒. รัฐประหาร ๙ กันยายน ๒๕๒๘ กับ เปรม ตินสุลานนท์	๑๘๓
๔๓. รัฐประหาร ๙ กันยายน ๒๕๒๘ กับ พ.อ. มนูญ รูปขจร	๑๘๗
๔๔. รัฐประหาร ๙ กันยายน ๒๕๒๘ กับ พิจิตร กุลละวณิชย์	๑๙๑
๔๕. รัฐประหาร ๙ กันยายน ๒๕๒๘ เงื่อนไข ปัจจัย สภาพการณ์	๑๙๕
๔๖. แดงการณ์ ๙ กันยายน ๒๕๒๘ ในนาม เสริม ณ นคร	๑๙๙
๔๗. รัฐประหาร ๙ กันยายน ๒๕๒๘ กับ เอกยุทธ อัญชันบุตร	๒๐๓
๔๘. รัฐบาล เปรม ตินสุลานนท์ กับบทบาทพรรคกิจสังคม	๒๐๗
๔๙. รัฐบาล เปรม ตินสุลานนท์ กับการยุบสภา พ.ศ. ๒๕๒๙	๒๑๑
๕๐. รัฐบาล เปรม ตินสุลานนท์ มุมมอง บรรหาร ศิลปอาชา	๒๑๕
๕๑. ปลดกลางอากาศ “อาทิตย์” พ้นจากตำแหน่ง “ผบ.ทบ.”	๒๑๙
๕๒. ความนิยมภายในชาติไทย ความนิยม บรรหาร ศิลปอาชา	๒๒๓
๕๓. แดงการณ์พรรคชาติไทย แดงการณ์ด้าน “เปรม”	๒๒๗
๕๔. ลึกแต่ไม่ลับ “การเมือง” การเมืองในพรรคชาติไทย	๒๓๑
๕๕. เปิดตัว ๒ มือการเมือง ให้ เปรม ตินสุลานนท์	๒๓๕
๕๖. ๓ เสาค้ำ “บัลลังก์” ให้กับ เปรม ตินสุลานนท์	๒๓๙
๕๗. เปิดตัว ประสงค์ สุ่นศิริ เลขาธิการ นายกฯ “เปรม”	๒๔๓
๕๘. รัฐบาล เปรม ตินสุลานนท์ กับ “กลุ่ม ๑๐ มกราคม”	๒๔๗
๕๙. รัฐบาล เปรม ตินสุลานนท์ กับอาวุธการเมือง “ยุบสภา”	๒๕๑
๖๐. สถานะ เปรม ตินสุลานนท์ กับบทบาท “๙๙ นักวิชาการ”	๒๕๕
๖๑. เปิดตัว “๙๙ นักวิชาการ” ผ่าน ชัยอนันต์ สมุทวณิช	๒๕๘
๖๒. เปิดตัว “๙๙ นักวิชาการ” ด้าน เปรม ตินสุลานนท์	๒๖๒
๖๓. เปิดตัว ประเวศ วะสี รายงาน แนวทาง แก้ปัญหา	๒๖๕
๖๔. เส้นทาง เปรม ตินสุลานนท์ เส้นทาง จำลอง ศรีเมือง	๒๖๙
๖๕. เส้นทาง จำลอง ศรีเมือง บณวิทีแห่ง “พลังธรรม”	๒๗๓

๖๖. เส้นทางขรุขระ วกวน เส้นทาง อาทิตย์ กำลั้งเอก	๒๗๗
๖๗. เปิดตัว อาทิตย์ กำลั้งเอก เปิดตัวพรรคปวงชนชาวไทย	๒๘๑
๖๘. เปิดตัว สุวัจน์ ลิปตพัลลภ เปิดตัวสายสัมพันธ์ “อาทิตย์”	๒๘๕
๖๙. เส้นทาง อาทิตย์ กำลั้งเอก เส้นทาง การเมือง การทหาร	๒๘๙
๗๐. มุมมอง อาทิตย์ กำลั้งเอก มุมมองการเมือง การเลือกตั้ง	๒๙๓
๗๑. เลือกลงตั้ง ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๓๑ เลือกลงตั้ง อาทิตย์ กำลั้งเอก	๒๙๘
๗๒. เส้นทาง เปรม ติณสูลานนท์ เส้นทางทหาร การเมือง	๓๐๓

คำนำสำนักพิมพ์

เป็นความคล่องจงอย่างยิ่งที่หนังสือ **เส้นทางสู่อำนาจ มนุษย์** รูปขจร, อาทิตย์ กำลังเอก ได้เงา เปรม ตินสุสถานนท์ ของ เสถียร จันทิมาธร ออกมาในช่วงเปลี่ยนผ่านทางการเมืองอีกครั้งหนึ่งของประเทศไทย

๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ รัฐบาลของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๓ ถูกทำรัฐประหาร โดยคณะปฏิรูปการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เปลี่ยนแปลงการปกครอง

หากผู้อ่านติดตามผลงานของเสถียร จันทิมาธรรมาโดยตลอด จะเห็นว่า ก่อนหน้านี้ผู้เขียนได้เสนอ **เส้นทางสู่อำนาจ พลเอกเปรม ตินสุสถานนท์** ปรากฏเป็นเล่มแรก และต่อชบวนด้วย “**เส้นทางสู่อำนาจ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ**”

เป็นความพยายามของผู้เขียนในการประมวลและวิเคราะห์ อย่างรอบด้านของเส้นทางทางการเมืองไทย นับตั้งแต่การปฏิวัติ ๒๔๗๕

เชื่อมโยงเรื่อยมาจนถึงยุคของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์

ซึ่งเป็นยุคที่การเมืองเข้มขันชิงไหวชิงพริบกันตลอด ถูกกักอภิว ๒ ครั้ง ถูกลอบสังหาร ๓ ครั้ง

แต่พลเอกเปรมก็บริหารประเทศอยู่มา ๘ ปี ๕ เดือน จนวันสุดท้ายที่กล่าวว่า “ผมพอแล้ว”

ประวัติศาสตร์ในช่วงนี้ เต็มไปด้วยการเคลื่อนไหวของทหาร โดยเฉพาะบทบาทของกลุ่ม “ยังเติร์ก” ซึ่งนำโดย พ.อ.มัญญู รูปขจร พล.อ.พัลลภ ปิ่นมณี และ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง

และอำนาจของ พล.อ.อาทิตย์ กำลังเอก

ซึ่งล้วนแต่เป็นนายทหารที่ใกล้ชิด เป็นฐานอำนาจทางทหาร และการเมืองของ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์

ผู้อ่านจะสนุกไปกับรายละเอียดทางประวัติศาสตร์ เทียบเคียง คำพูดของบุคคลที่ร่วมเหตุการณ์ วิเคราะห์ว่าใครพูดอะไร อย่างไรบ้าง จนเกิดภาพซ้อนเสมือนจริงขึ้น

และจากยุคนั้น ความเคลื่อนไหวทางการเมืองยังเชื่อมร้อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะรายละเอียดในการเคลื่อนไหวของทหาร ในการพยายามจะยึดอำนาจถึงสองครั้งสองครา

ผู้อ่านสามารถเทียบเคียงกับความเคลื่อนไหวในเหตุการณ์ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ได้อย่างปะติดปะต่อ

อย่างน้อยก็จะได้เห็นว่า อำนาจทางการเมืองเชื่อมร้อยกับอำนาจ ทหารทหารเสมอมา

จนเรียกได้ว่า “แนบแน่น” และ “แยกไม่ออก”

จนกลายเป็น “ประชาธิปไตย” แบบไทย

สำนักพิมพ์มติชน

คำนำ ผู้เขียน

จาก **เส้นทางสู่อำนาจ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์** ผ่าน **เส้นทางสู่อำนาจ พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ** มาถึง **เส้นทางสู่อำนาจ อาทิตย์ กำลังเอก มนูญ รูปขจร ได้เงา เปรม ติณสูลานนท์**

สะท้อนความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน

ประการ ๑ เป็นความต่อเนื่องและสัมพันธ์กันในแวดวงกองทัพ ในแวดวงการเมือง ไม่ว่าจะเป็นทหารที่ชื่อ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ หรือ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ หรือ พล.อ.อาทิตย์ กำลังเอก ตลอดจน พล.อ.มนูญ รูปขจร

ประการ ๑ เป็นความต่อเนื่องและสัมพันธ์กันในทางการเมือง

ถึงแม้ยุคที่ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จะถือว่าเป็นยุคปลายแห่งสิ่งที่นักรัฐศาสตร์เรียกว่า “ระบอบอำมาตยาธิปไตย” แต่เมื่อศึกษาเส้นทางของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ตั้งแต่ยุคเข้าร่วมเป็นสมาชิกคณะรัฐประหารเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๐

ก็จะมองเห็นรากฐานการก่อรูปและเติบโตใหญ่ของ “ระบอบอำ-
มาตยาธิปไตย” ได้อย่างเด่นชัด

แท้จริงแล้ว “ระบอบอำมาตยาธิปไตย” ก่อรูปตั้งแต่เมื่อเดือน
มิถุนายน ๒๔๗๕

กระนั้น ก่อนรัฐประหารเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ อำนาจ
ยังอยู่ในมือของ “คณะราษฎร” ซึ่งเป็นแกนนำในการก่อการยึดอำนาจ
และเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มา
เป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

แต่รัฐประหารเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ อำนาจได้
อยู่ในมือของทหารอย่างเบ็ดเสร็จและเด็ดขาด

**การนำเสนอเรื่องราวจากเส้นทางอำนาจ พล.อ.เปรม ติณสูลาน-
นนท์** มายังเส้นทางอำนาจ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ และมาถึงเส้น
ทางอำนาจ พล.อ.อาทิตย์ กำลังเอก เส้นทางอำนาจ พ.อ.มัญญะ รูปขจร
ใต้เงา พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์

ทำให้เส้นทางอำนาจ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ มีความสมบูรณ์
มากยิ่งขึ้น

อย่างน้อยก็ให้ภาพการไหลเคลื่อนทางการทหารในยุคก่อน
พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประสานกับภาพการไหลเคลื่อนระหว่างที่
พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

แม้ว่าการดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีของ พล.อ.เปรม ติณ-
สูลานนท์ จะมีพรรคการเมืองขนาดใหญ่ ไม่ว่าจะพรรคชาติไทย พรรคกิจ
สังคม พรรคประชาธิปไตย พรรคราษฎร ให้การสนับสนุน

แต่ก็ต้องยอมรับว่า พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ไม่ได้ลงเลือกตั้ง
ไม่ได้เป็นหัวหน้าพรรคการเมือง

ตรงกันข้าม ในเบื้องต้น พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เป็นผู้บัญชา
การทหารบก

รากฐานแห่งอำนาจทางการเมืองของ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์
จึงสัมพันธ์กับรากฐานแห่งอำนาจทางการทหาร

ฐานของ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ อยู่กับสิ่งที่เรียกว่า
“พรรคข้าราชการ”

น่าสนใจก็ตรงที่ สถานการณ์เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ ในทางรูป
ธรรมได้ไค่น จอมพลถนอม กิตติขจร จากอำนาจ

ในทางความคิด ได้ส่งผลสะท้อนต่อ “ระบอบอำมาตยาธิปไตย”
อย่างลึกซึ้ง

กระนั้น ก็ได้หมายความว่า “ระบอบอำมาตยาธิปไตย” ที่มี
จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นตัวแทนจะพังครืนไปพร้อมกับ จอมพล
ถนอม กิตติขจร

ตรงกันข้าม สถานการณ์เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ ไม่ได้ทำลาย
โครงสร้างแห่ง “ระบอบอำมาตยาธิปไตย” ลงไป จึงไม่แปลกที่จะเกิด
สถานการณ์เดือนตุลาคม ๒๕๑๙ ในอีก ๓ ปีต่อมา และก็มีกรือฟีน
“ระบอบอำมาตยาธิปไตย” ขึ้นอีก

ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล นายธานินทร์ กรัยวิเชียร หรือรัฐบาล พล.อ.
เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ตลอดจนรัฐบาล พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ล้วน
เป็นการสืบทอด “ระบอบอำมาตยาธิปไตย”

ที่สำคัญ นักการเมืองซึ่งผ่านกระบวนการเลือกตั้งเมื่อเข้าร่วม
กับรัฐบาลที่มาจาก “ระบอบอำมาตยาธิปไตย” ก็ค่อยๆ แปรสภาพ
ตนเองเป็น “ขุนนางนักการเมือง” และเก็บรับอิทธิพลของ “ระบอบ
อำมาตยาธิปไตย” มาในระดับที่แน่นอนหนึ่ง

เพียงจะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากก็เมื่อ พ.ต.ท.ทักษิณ
ชินวัตร ได้รับเลือกตั้งและเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีนับ
แต่เดือนมกราคม ๒๕๔๔ เป็นต้นมา เพราะว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร
เป็นตัวแทนแห่งทุนใหญ่อย่างเด่นชัดที่สุด เปิดเผยที่สุด

แท้จริงแล้ว การปรากฏขึ้นของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร คือ การปรากฏขึ้นอย่างท้าทายต่อ “ระบอบอำมาตยาธิปไตย” พร้อมกับการเสนอตัวเข้ามาของ “ระบอบทุน” นั่นเอง

สถานการณ์เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๓๕ อาจทำให้อำนาจของ กองทัพ อำนาจของทหาร ถอยกลับสู่ที่ตั้งในระดับที่แน่นอนหนึ่ง

แต่ก็มีได้หมายความว่า อำนาจของกองทัพ อำนาจของทหาร จะไม่หวนกลับมาอีก

การศึกษาเส้นทางแห่ง “อำนาจ” ภายในกระบวนการไหลเคลื่อน ทางการเมืองของสังคมประเทศไทย ด้าน ๑ จึงเป็นการศึกษากระบวนการแห่งอำนาจของกองทัพ กระบวนการแห่งอำนาจของทหาร

ขณะเดียวกัน ด้าน ๑ ก็เป็นการศึกษากระบวนการแห่งอำนาจของพรรคการเมือง กระบวนการแห่งอำนาจของนักการเมือง

คำถามที่เสนอเข้ามาก็คือ ภายในกระบวนการแห่งอำนาจนี้ ประชาชนมีบทบาทอย่างไร

คำถามที่เสนอเข้ามาก็คือ ภายในกระบวนการแห่งอำนาจนี้ นิยามแห่งประชาชนดำเนินไปอย่างไร

เป็นคำถามที่จะหาคำตอบได้จากสภาพความเป็นจริงของ เศรษฐกิจและการเมือง

เสถียร จันทิมาธร

สิงหาคม ๒๕๔๙

เส้นทางสู่อำนาจ

มบุญ รุปราร

อาทิษย์ กำล้งเออ

ไต้เภา

เปรม ติณสุลานนท์

จาก ตุลาคม ๒๕๖๖
ถึง ตุลาคม ๒๕๖๐

การดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีของ พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๑ เป็นเรื่องไม่ธรรมดา

ไม่ว่าจะมองจากสภาพทางการเมืองของสังคมประเทศไทย หรือมองจากสภาพทางการเมืองของ พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ เอง

การเมืองของสังคมประเทศไทยยังอยู่ในระบอบประชาธิปไตย “ครึ่งใบ”

เป็นประชาธิปไตยนับแต่ผลสะท้อนจากสถานการณ์เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ ปะทะเข้ากับสถานการณ์รัฐประหารเดือนตุลาคม ๒๕๑๙ สถานการณ์รัฐประหารเดือนตุลาคม ๒๕๒๐ อันเป็นที่มาของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๒๑

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งคล้ายกับเป็นการร่างเพื่อการสืบทอดอำนาจของ พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

แต่เวลาเพียง ๒ ปี อำนาจก็อยู่ในมือของ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์

น่าสนใจก็ตรงที่เมื่อดำรงตำแหน่งเป็น “นายกัฐมนตรี” ในเดือน มีนาคม ๒๕๓๓ นั้น พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ดำรงตำแหน่งเป็น “ผู้บัญชาการทหารบก” อยู่ด้วย

อำนาจทางการเมืองต่างหากที่ค้ำยันอำนาจทางการเมืองอย่าง แท้จริง

จากนี้จึงเห็นได้ว่า แม้สถานการณ์เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๙ จะ โคนระบอบ “ถนอม-ประภาส” ในทางการเมืองออกไป แต่สถานการณ์เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ ก็ยังไม่สามารถโค่นระบอบที่ “กองทัพ” เป็นพื้นฐานแห่งอำนาจทางการเมืองลงไปได้

จึงได้เกิดสถานการณ์เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๙

และจึงได้เกิดสถานการณ์เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๒๐

ในยุคของ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ มีความพยายามจาก ทหารบางกลุ่มจะก่อรัฐประหาร แต่ไม่สำเร็จอย่างน้อยก็ ๒ ครั้ง

นั่นก็คือ เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๒๔

นั่นก็คือ เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๒๘

ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่ากำลังส่วนใหญ่ใน “กองทัพ” ยังเห็นด้วย กับอำนาจการเมืองของ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์

การถ่ายอำนาจจาก พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เป็น พล.อ. อาทิตย์ กำลังเอก

ระชนับแต่เดือนเมษายน ๒๕๒๔ เป็นต้นมา คล้ายกับอำนาจ ทหารจะโอนจาก พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ไปอยู่กับ พล.อ. อาทิตย์ กำลังเอก แต่นั่นก็มิได้หมายความว่าเครือข่ายในทางการ ทหารของ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ จะไม่มีอยู่

เมื่อ พล.อ.อาทิตย์ กำลังเอก ต้องการประสานอำนาจทางการเมือง ทหารของตนเองเข้ากับอำนาจการเมืองภายหลังการยุบสภา เมื่อ เดือนเมษายน ๒๕๒๙

ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๒๙ พล.อ.อาทิตย์ กำลังเอก ก็ถูก
ปลดกลางอากาศ

จากนั้นตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกก็ตกเป็นของ พล.อ.ชวลิต
ยงใจยุทธ

การเข้าดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีของ พล.ต.ชาติชาย
ชุนหารวัฒน์ คล้ายกับว่าด้านหลักมาจากความรู้สึก “พอ” ของ พล.อ.
เปรม ติณสูลานนท์

แต่ในอีกด้าน พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ก็ตระหนักในความ
ไม่มั่นคงที่ดำรงอยู่

การดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจากเดือนมีนาคม ๒๕๒๓ จน
ถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๓๑ เป็นเวลา ๘ ปี ที่ยาวนานอย่างยิ่ง

ยาวนานพอที่จะทำให้ทหารที่ขึ้นมามีอำนาจรุ่นใหม่เริ่มมีความ
หงุดหงิด

ความรู้สึก “พอ” ของ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ จึงมาจาก
การวิเคราะห์สภาพในทางการเมืองและทางการทหารแล้วอย่างรอบ
ด้าน

ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจึงตกอยู่กับ พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ
แม้ว่าการเข้าดำรงตำแหน่งของ พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ
เท่ากับเป็นการยอมรับต่ออำนาจใหม่จากนักการเมืองและพรรคการเมือง
แต่ก็เป็นการยอมรับโดยฐานทางการทหารในกองทัพให้การค้ำ
ยันอยู่เหมือนเดิม

การเติบโตเป็นอย่างมากของ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ การ
เติบโตเป็นอย่างมากของ พล.อ.สุจินดา คราประยูร จึงเป็นอีก
ปรากฏการณ์หนึ่ง

เป็นปรากฏการณ์ที่จะชี้ถึงอนาคตทางการเมืองของ พล.ต.ชาติ-
ชาย ชุณหะวัณ

กล่าวสำหรับ พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ การต่อสู้เพื่อก้าวเข้าสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็ยากเป็นอย่างยิ่งอยู่แล้ว

กระนั้น การรักษาอำนาจในฐานะนายกรัฐมนตรีก็ยากลำบากยิ่งกว่า

พล.ต.ชาติชาย ชุณหะวัณ สะสมความชัดเจนทางการเมืองตั้งแต่ปี ๒๔๙๐ เข้าสู่เวทีการเลือกตั้งอย่างแท้จริงในปี ๒๕๑๘ และในปี ๒๕๓๑ ก็ได้เป็นนายกรัฐมนตรี

น่าเสียดายที่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ อยู่ในตำแหน่งได้เพียง ๒ ปีเศษเท่านั้นเอง

๒

อำนาจ เปรม ตินสุลานนท์ อำนาจรัฐ กระบอปกั้น

การเข้าดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๓๑ ได้สะท้อนถึงมิติใหม่ทางการเมืองที่น่าสนใจหลายประการ

ประการ ๑ เป็นมิติแห่งการถอยในทางการเมืองของฝ่ายทหาร

เพราะว่า พล.อ.เปรม ตินสุลานนท์ เข้าดำรงตำแหน่งเป็น “นายกรัฐมนตรี” ขณะดำรงตำแหน่งประจำเป็น “ผู้บัญชาการทหารบก”

เพราะว่าการดำรงอยู่ในตำแหน่งทางการเมืองของ พล.อ.เปรม ตินสุลานนท์ เป็นการดำรงอยู่โดยมีฐานของ “ข้าราชการ” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้าราชการทหารในกองทัพเป็นฐานที่สำคัญ

แม้ว่า พล.อ.เปรม ตินสุลานนท์ จะพ้นไปจากตำแหน่ง “ผู้บัญชาการทหารบก” ในเดือนสิงหาคม ๒๕๒๔ แต่ก็ยังดำรงตำแหน่งเป็น “นายกรัฐมนตรี” อย่างยาวนานไปจนถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๓๑ จึงได้ออกมากล่าว

“ผมพอแล้ว ไม่เป็นแล้ว”

ต้องยอมรับว่า ระยะเวลาจากเดือนสิงหาคม ๒๕๒๔ จนถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๓๑ อำนาจทางการเมืองของ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ก็ได้รับการค้ำยันจากฐานทางการทหาร

การศึกษารายละเอียดของฐานทางการทหารที่ค้ำยันการเมืองจึงมีความจำเป็นเป็นอย่างสูง

ขณะเดียวกัน ประการ ๑ ซึ่งสำคัญเป็นอย่างมากในทางการเมืองก็คือ มิติที่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคการเมือง และมาจากการเลือกตั้งของประชาชน

หากถือว่าสถานการณ์เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๖ คือสถานการณ์อันเป็นการเบิกมิติใหม่ในทางการเมือง

เป็นมิติที่พรรคการเมืองได้เข้ามามีบทบาทแทนทหาร

แต่บทบาทของพรรคการเมืองที่ได้เข้ามานับแต่การเลือกตั้งเดือนมกราคม ๒๕๑๘ ก็ต้องสะดุดหยุดลงเพราะการรัฐประหารเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๙ และอำนาจทางการเมืองวนกลับไปอยู่ในมือของทหารของกองทัพอีกครั้งหนึ่ง

ไม่ว่าอำนาจของรัฐบาล นายธานินทร์ กรัยวิเชียร หรือของรัฐบาล พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ตลอดจนรัฐบาล พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ล้วนอยู่ในการค้ำยันของทหารของกองทัพ

เป็นระบอบประชาธิปไตยอย่างที่เรียกว่า ประชาธิปไตย “ครึ่งใบ”

การเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ หัวหน้าพรรคชาติไทย และ ส.ส.นครราชสีมา จึงเป็นการวนกลับไปเริ่มต้นนับ ๑ ใหม่อีกครั้ง ๑ ของการเมืองไทยภายหลังจากสถานการณ์เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๑๖

เป็นการเมืองที่พรรคการเมือง นักการเมือง ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนได้แสดงบทบาทเด่นชัดมากยิ่งขึ้น

การศึกษากระบวนการและการเคลื่อนไหวทางการเมืองในยุคที่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีจึงมีความสำคัญเป็นอย่างสูง

เพราะว่าเพียง ๒ ปีเศษจากเดือนสิงหาคม ๒๕๓๑ ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ รัฐบาลของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ก็ถูกคณะทหารแห่ง “รสช.” ทำรัฐประหารโค่นล้ม

ความน่าสนใจจากสถานการณ์รัฐประหารเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ น่าศึกษา

ประการ ๑ น่าศึกษาว่า พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ มีรายละเอียดการบริหารราชการแผ่นดินอย่างไร จึงตกเป็นเหยื่อของการยึดอำนาจและโค่นล้ม

กระทั่ง พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ถูกบีบให้เดินทางไปอยู่ต่างประเทศอีกครั้งหนึ่ง

ประการ ๑ น่าศึกษาว่าองค์ประกอบของคณะทหารแห่ง “รสช.” เป็นอย่างไร และก่อตัวขึ้นมาอย่างไรจนสามารถก่อการยึดอำนาจได้ทั้งๆ ที่ภายหลังรัฐประหารเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๒๐ เคยมีความพยายามจะกระทำการเช่นนี้มาแล้วถึง ๒ ครั้งแต่ล้มเหลว

นั่นก็คือ ความพยายามยึดอำนาจเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๔

นั่นก็คือ ความพยายามยึดอำนาจเมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๒๔

ที่น่าสนใจก็คือ คณะทหารแห่ง “รสช.” เริ่มสะสมกำลังและเติบโตใหญ่ภายหลังความพยายามยึดอำนาจเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๔

เป็นการเติบโตใหญ่ในยุคที่ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี

จากนี้จึงเห็นได้ว่า การศึกษาเส้นทางแห่งอำนาจในยุคหลัง พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ จึงต้องศึกษาบทบาทของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ อย่างประสานกันไปกับบทบาทของทหาร

เป็นทหารในยุคของ พล.อ.อาทิตย์ กำลังเอก

ขณะเดียวกัน ก็เป็นทหารในยุคของ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ และก็เป็นทหารในยุคของ พล.อ.สุจินดา คราประยูร

แท้จริงแล้ว การศึกษากระบวนการทางการเมือง คือการศึกษากระบวนการของทหาร

สถานการณ์ ตุลาคม ๒๕๖๖ สันคลอนทหาร-กองทัพ

คล้ายกับว่าสถานการณ์เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๖๖ จะทำให้อำนาจ
ทางการเมืองของกองทัพของขุนศึก นายทหาร หมดลึ้นลง

แต่เอาเข้าจริงเป็นอำนาจของทหารใน “กลุ่มถนอม-ประภาส”

ผลสะท้อนอย่างเป็นรูปธรรมจากการเคลื่อนไหวเมื่อเดือนตุลา
คม ๒๕๖๖ ประการ ๑ คือ ทำให้จอมพลถนอม กิตติขจร พ้นจาก
ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและผู้บัญชาการทหารสูงสุด

จอมพลประภาส จารุเสถียร พ้นจากตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี
มนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรองผู้บัญชาการทหาร
สูงสุด

พ.อ.ณรงค์ กิตติขจร พ้นจากตำแหน่งผู้บังคับกองกรมทหาร
ราบที่ ๑๑ รักษาพระองค์

ประการ ๑ เป็นการเข้ามาแทนที่โดย **พล.อ.อ.ทวิ จุลละทรัพย์**
ในตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด

ขณะที่ **พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา** อยู่ในตำแหน่งผู้บัญชาการทหาร
บก

ขณะที่ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารเรือของ พล.ร.อ.เชิดชาย
ถมยา ต้องจบสิ้นลง โดยมี พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ เข้ามาแทนที่
กระนั้น ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารอากาศก็ยังเป็นของ พล.อ.อ.
บุญชู จันทร์เบกษา

แม้ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ จะเป็นนายกรัฐมนตรี แต่อำนาจ
อย่างแท้จริงยังอยู่ในการค้ำยันของกองทัพ ของทหาร

ต้องยอมรับว่า แม้ว่าอำนาจทางการเมืองและตำแหน่งทางการ
ทหารของจอมพลถนอม กิตติขจร และของจอมพลประภาส จารุ-
เสถียร จะหมดสิ้นไปภายหลังสถานการณ์เดือนตุลาคม ๒๕๑๖

แต่กลุ่มของ “ถนอม-ประภาส” ก็ยังมีอยู่

อำนาจทางการเมืองที่อยู่ในมือของ พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา
เป็นอำนาจที่จำเป็นต้องประนีประนอมกับกลุ่มอำนาจเก่า

การปรากฏตัวของจอมพลประภาส จารุเสถียร ในเดือนสิง
หาคม ๒๕๑๘ คือรูปธรรมสะท้อนให้เห็นว่าเส้นสายและเครือข่ายของ
จอมพลประภาส จารุเสถียร ในกองทัพยังคงดำรงอยู่ในระดับที่แน่นอน

ยิ่งการปรากฏตัวของจอมพลถนอม กิตติขจร ในเดือนตุลา
คม ๒๕๑๙ ยิ่งเป็นเครื่องยืนยันให้เห็นถึงการประนีประนอมประโยชน์ที่เด่น
ชัด

เพราะนี่คือชนวนสำคัญอันนำไปสู่สถานการณ์เดือนตุลาคม
๒๕๑๙

ยิ่งการเสียชีวิตของ พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา ในเดือนเมษายน
๒๕๑๙ ยิ่งทำให้เกิดภาวะรวนระแวงระส่ำระสายในกองทัพ

การลงของด้วยการรื้อหลัง พล.อ.ฉลาด หิรัญศิริ ขึ้นเป็นรอง
ผู้บัญชาการทหารบก คือตัวอย่างอันเด่นชัดยิ่ง และกว่าจะสามารถ
ถอดสลักระเบิดได้ก็ล่วงเข้าเดือนพฤษภาคม และปรากฏการณ์เหล่านี้
เองที่ทำให้สถานการณ์เดือนตุลาคม ๒๕๑๙ เกิดขึ้น

เกิดขึ้นเพื่อยืนยันถึงอำนาจทางการทหารที่ส่งผลสะท้อนถึงอำนาจทางการเมือง

การดำรงอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของนายสัญญา ธรรมศักดิ์ แม้จะได้ชื่อว่าเป็นนายกรัฐมนตรี “พระราชทาน”

แต่ก็มีเงาของ พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา ค้ำยันอยู่อย่างเด่นชัด

การปรากฏขึ้นในรายการ “นายกรัฐมนตรีพบประชาชน” ระหว่างนายสัญญา ธรรมศักดิ์ กับ พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา คือรูปธรรม ๑

ขณะเดียวกัน แม้ภายหลังการเลือกตั้งเดือนมกราคม ๒๕๑๔ และตำแหน่งนายกรัฐมนตรีตกอยู่ในความรับผิดชอบของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เมื่อประสบวิกฤตทางการเมืองและตัดสินใจยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๑๙

ก็เป็นการยุบสภาภายหลังจาก ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้พบและหารือกับคณะทหารที่นำโดย พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา

และระหว่างเป็นรัฐบาลรักษาการ เมื่อ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ปลดนายทวีข กลินประทุม หัวหน้าพรรคธรรมสังคมกลางอากาศ ผลสะท้อนที่ติดตามมาก็คือ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช สอบตกเป็นครั้งแรกในการเลือกตั้งเดือนเมษายน ๒๕๑๙

เป็นการสอบตกในเขตดุสิต เป็นความพ่ายแพ้ต่อนายสมัคร สุนทรเวช นักการเมืองหน้าใหม่จากพรรคประชาธิปัตย์

ผลพวงของสถานการณ์เดือนตุลาคม ๒๕๑๖ ในวงกว้างอาจเป็นการเริ่มบาทก้าวแรกแห่งระบอบประชาธิปไตยครั้งใหม่ ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๔๗๕

แต่ก็เป็นระบอบประชาธิปไตยที่ยังมีพลังแฝงของกองทัพ ของทหารดำรงอยู่

การปรากฏขึ้นของพรรคการเมืองแม้จะสะท้อนบทบาทของกลุ่ม
ทุนให้เห็น แต่ก็ยังเป็นองค์ประกอบที่ประนีประนอมระหว่างกลุ่มทุนกับ
พรรคข้าราชการที่รวมศูนย์กับกองทัพอยู่กับทหาร

**การศึกษากระบวนการทางการเมือง คือการศึกษากระบวนการ
ของทหาร**

เมื่อมี สัตยญา ธรรมศักดิ์ ก็มี กฤษณ์ สีวะรา

การเลือกตั้งเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๑๙ เป็นการเลือกตั้งในห้วงที่
รัฐบาล **ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช** เป็นรัฐบาลรักษาการ

รักษาการภายหลังการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อเดือนมกราคม
๒๕๑๙

ทั้งๆ ที่เป็นรัฐบาลรักษาการ แต่รัฐบาล **ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปรา-
โมช** ได้กระทำการในเชิงห้ามหมิ่นต่อคนของทหาร ต่อคนของกองทัพ
อย่างน้อยก็ ๒ เรื่อง

เรื่อง ๑ คือ การปลดนาย**ทวิช กลิ่นประทุม** จากตำแหน่งรอง
นายกรัฐมนตรี

รู้ทั้งรู้ว่า นาย**ทวิช กลิ่นประทุม** เป็นหัวหน้าพรรคธรรมสังคม
ซึ่งไม่เพียงมีสายสัมพันธ์แนบแน่นกับ **พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา** หากแต่
ยังแนบแน่นยิ่งยกับ **พล.อ.อ.ทวี จุลละทรัพย์**

เรื่อง ๑ คือ การโยกย้ายและแต่งตั้งนอกฤดูกลางภายในกองทัพ
บก

เป็นการโยกย้ายโดย พล.ต.ประमाण อติเรกสาร รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นผู้ดำเนินการ และโดยความเห็นชอบของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี

เป็นการโยกย้ายอย่างมีเป้าหมาย เพื่อจัดวางมุมกำลังใหม่ในกองทัพบก โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่ง ๕ เสือในกองทัพบก รายละเอียดการโยกย้ายเป็นดังนี้

นั่นก็คือ การย้าย พล.อ.ฉลาด หิรัญศิริ จากผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก ขึ้นเป็นรองผู้บัญชาการทหารบก

แล้วย้าย พล.อ.โชติ หิรัญษ์ฐิติ รองผู้บัญชาการทหารบก เป็นจเรทหารทั่วไป

ปมเงื่อนมิได้อยู่ที่การโยกย้าย พล.อ.โชติ หิรัญษ์ฐิติ ซึ่งใกล้ชิดกับ พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา ไปแคว้นที่กระทรวงกลาโหม ประการเดียว

หากที่สำคัญอยู่ที่การจัดวางตำแหน่งเพื่อชิงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก

ภายหลัง พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา เกษียณจากราชการ ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบกตกเป็นของ พล.อ.บุญชัย บำรุงพงศ์

แม้จะเป็นเหล่าทหารม้า แต่ พล.อ.บุญชัย บำรุงพงศ์ ก็อยู่ในสายของ พล.อ.กฤษณ์ สีวะรา

ขณะเดียวกัน การขึ้นเป็นผู้บัญชาการทหารบกของ พล.อ.บุญชัย บำรุงพงศ์ ในเดือนตุลาคม ๒๕๑๘ ตำแหน่งเสนาธิการทหารบก เป็นของ พล.อ.เสริม ณ นคร

รับรู้กันโดยพื้นฐานว่า พล.อ.เสริม ณ นคร รอเพื่อที่จะขึ้นเป็นผู้บัญชาการทหารบก